

Průmyslová revoluce

Psal se rok 1784, když v Anglii vypukla průmyslová revoluce. James Watt sestrojil první použitelný parní stroj. O několik let později George Stephenson zdokonalil parní lokomotivu. Svět se začal měnit. Také v Čechách se věci daly do pohybu. Na počátku 19. století se vypravil na vědeckou expedici do Anglie hrabě Hugo František Salm. Oficiálním cílem expedice bylo seznámit se s parním strojem, tkalcovským mechanickým stavem a výrobou oceli. Ve skutečnosti šlo ale o průmyslovou špiónáž. Hrabě chtěl získat nákresy a plány. Tedy získat... ehm... spíš ukrást. Podnik to byl velice nebezpečný, ale risk je zisk. Hrabě Salm uspěl a podle anglických plánů otevřel na Moravě první velké železářny. Brzy obklopile kouřící tovární komíny nově postavených hutí, dolů, železáren a textilek všechna velká města. Do pohybu se nedaly jen

věci, ale také lidé. Atlantský oceán přeplul první parník a na trase České Budějovice–Linec byla roce 1825 zahájena stavba první veřejné železnice. Vagony zatím tahali koně (proto se železnice jmenovala koněspřežná), ale brzy je vystřídala i tady parní lokomotiva. Také Josef Božek předvedl svůj první parovůz. Průmyslová revoluce zkrátka zasáhla všude. Také do způsobu života lidí. Začalo velké stěhování obyvatel venkova do měst – v nových továrnách byla práce pro každého. Vznikly tak nové vrstvy obyvatelstva – zatímco dříve se lidé dělili na pány a poddané, nyní se začali dělit na buržoazii (kapitalisty) a proletariát (dělníky). Když v továrnách lidskou sílu nahradily stroje a lidé přišli o práci, objevil se další produkt průmyslové revoluce – stávky nespokojených dělníků.

Plzeň v 19. století

Plzeň se v 19. století od ostatních měst dlouho v ničem příliš nelišila. Ze středověkého opevněného města, které se za bezmála 600 let příliš nezměnilo, se měla v druhé polovině 19. století během asi dvaceti let stát moderní průmyslová metropole. Na místě zbouraných hradeb a zasypaných vodních příkopů vznikly nové parky, ulice i celé obytné čtvrti. Kolem centra vyrostly nové továrny, mlýny a měšťanský pivovar. Také počet obyvatel rychle rostl. Plzeň během asi dvaceti let navždy změnila svoji tvář. Pravdou je, že kdybychom ji mohli navštívit na počátku 19. století a pak znovu až na jeho konci, pravděpodobně bychom ji v první chvíli vůbec nepoznali. Průmyslová revoluce po sobě zanechala v našem městě mnoho stop. Pojďme po nich společně pátrat přímo v centra města....

- 0 / Oblouková lampa Františka Křižíka**
- 1 / Parní mlýn a pekárna Františka Hýry**
- 2 / Most císaře Františka Josefa I. přes Radbuzu od firmy Müller a Kapsa**
- 3 / Německé divadlo Martina Stelzera**
- 4 / Fotoateliéry Čenka Hrbka a Jiřího Böttingera**
- 5 / Dům U Zvonu s dílnou Františka Křižíka a Václava Pernera**
- 6 / Továrna na kamna Tomáše Khüryho**
- 7 / Hostinec U Bílé růže**
- 8 / Dům U Božího oka s obchodem Václava Brožíka**
- 9 / Dům U Červeného srdce**
- 10 / Dům U Bílého jednohoře**
- 11 / Dům U Zlatého lva, Hahnekammovy dostavníky**
- 12 / Cingrošův dům v Bezručově ulici**
- 13 / Divadlo J. K. Tyla**
- 14 / Tiskárna Ignáce Schiebla**
- 15 / J. K. Rudolf – plastika orla ve Františkánské ulici**

Autorka mapy: Eva Bartošová

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY